

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

РОБОЧА ПРОГРАМА
Господарські договори

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Литвиненко В.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 24 » серпня 2025 р.

Розробник (-и): Шпомер А.І., доцент кафедри, к.ю.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол від «27» серпня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Чічкань М.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	4 рік, 7 семестр Освітня програма «Право»
Викладач (-і)	Шпомер Алла Іванівна, доцент кафедри, канд.юрид.наук
Профайл викладача (-ів)	https://civil.stu.cn.ua/kafedra/personaliyi/
Контакти викладача	alla3000@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Дисципліна «Господарські договори» займає важливе місце у програмі навчання бакалаврів права за ОПП «Право», спеціальності 081 – «Право». У межах курсу розглядаються суспільні відносини, що складаються у сфері економіки у процесі здійснення господарської діяльності щодо господарських договорів. Складність правового регулювання укладання та виконання господарських відносин зумовлена динамікою розвитку та великим різновидом господарських відносин. Що підвищує вимоги до майбутніх бакалаврів освітньо-професійної програми «Право» щодо володіння знаннями положень законодавства про господарських договорів та практичних навичок їх застосування в практичній діяльності.

Успішне засвоєння дисципліни «Господарські договори» дозволяє бакалавру права розширити коло застосування набутих раніше знань та практичних навичок для вирішення різноманітних правових ситуацій у сфері господарських правовідносин.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1) Загальні положення про господарське договірне право (теми в межах модуля: Поняття, предмет, метод, система і джерела господарського договірного права. Загальні положення про господарські договори. Загальний та особливі порядки укладення господарських договорів. Припинення та визнання недійсними господарських договорів. Зміна господарського зобов'язання. Виконання господарських договорів. Способи забезпечення виконання господарських договорів).

2) Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна в користування (теми в межах модуля: Основні договори у сфері господарсько-торговельної діяльності. Договори про передачу майна в користування).

3) Договори про виконання робіт. Договори про надання юридичних та фактичних послуг. (теми в межах модуля: Договори про виконання робіт. Договори про надання юридичних та фактичних послуг. Транспортні договори в господарській діяльності).

4) Договори у сфері фінансової та зовнішньоекономічної діяльності. Зобов'язання про спільну діяльність (теми в межах модуля: Договори у сфері фінансової діяльності. Зобов'язання про спільну діяльність. Засновницький договір і корпоративні договори. Правочини щодо фінансових інструментів, деривативні контракти та біржові договори. Правове регулювання договірних відносин у сфері зовнішньоекономічної діяльності).

3. Мета та завдання курсу. Метою курсу «Господарські договори» є формування у студентів системи теоретичних знань про господарське договірне право, господарські договірні зобов'язання, правове регулювання відносин з укладання, виконання, зміни й припинення господарських договорів основних видів, а також практичних навичок складання господарських договорів і вирішення спірних ситуацій, що виникають між учасниками господарських договірних відносин.

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення курсу:

- засвоєння основних понять і принципів, джерел господарського договірного права України;

- вивчення теоретичних положень основних інститутів господарського договірного права України;

- засвоєння порядку укладання, зміни й припинення, виконання та визнання недійсними господарських договорів за чинним законодавством України;

- правовий аналіз основних видів договорів у сфері господарювання.

Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має набути або розширити наступні загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

4. Результати навчання. Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання, передбачені освітньою програмою:

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

5. Пререквізити. -

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні заняття	20
Самостійна робота	80
Індивідуальне завдання	контрольна робота
Всього кредитів	4

Формами проведення занять є лекційні та практичні (семінарські) заняття, самостійна робота, виконання контрольної роботи. Проведення занять відбувається на парax згідно розкладу та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Загальні положення про господарське договірне право

Тема 1. Поняття, предмет, метод, система і джерела господарського договірного права

Поняття й предмет господарського договірного права. Метод і принципи договірного права та їх закріплення в чинному законодавстві. Свобода договору та випадки її обмеження. Система господарського договірного права та характеристика його основних інститутів. Звичай ділового обороту (торговельні звичаї), узвичаєння, заведений порядок як регулятори господарсько-договірних відносин.

Джерела господарського договірного права. Нормативно-правові акти та їх види. Аналогія закону та аналогія права як засоби подолання прогалін в регулюванні договірних відносин. Господарський договір та акти державних органів і органів місцевого самоврядування як регулятори господарських договірних відносин. Способи захисту договірних прав.

Тема 2. Загальні положення про господарські договори

Категорія господарського зобов'язання і господарського договору, співвідношення зобов'язання і договору за Господарським та Цивільним кодексами України. Поняття, ознаки господарського договору та його функції. Зміст господарського договору. Універсальна модель господарського договору. Тлумачення господарського договору.

Захисні застереження в господарському договорі: поняття і види.

Поняття додатків та додаткових угод у сфері господарювання.

Класифікація господарських договорів: за суб'єктним складом, метою укладення тощо. Види господарських договорів за участю держави і територіальної громади. Господарські договори, що опосередковують організаційно-господарські зобов'язання.

Порядок організації та ведення договірної роботи суб'єктів господарювання. Переговори щодо укладання, зміни та розірвання господарських договорів.

Тема 3. Загальний та особливі порядки укладення господарських договорів

Загальний порядок укладення господарських договорів. Пропозиція (оферта) та її види. Умови дійсності оферти.

Форма господарського договору та наслідки недотримання форми договору в господарських відносинах. Нотаріальне посвідчення господарських договорів. Укладення електронних договорів.

Поняття публічного договору у сфері господарювання. Поняття попереднього договору у сфері господарювання. Поняття договору приєднання у сфері господарювання. Особливості укладення попередніх договорів. Поняття генерального договору у сфері господарювання. Укладення господарського договору за рішенням суду.

Представницькі повноваження на укладення господарських договорів.

Конкурентні й неконкурентні способи укладення господарських договорів. Особливості укладення господарських договорів на аукціонах, торгах і конкурсах. Укладення договорів про публічні закупівлі: поняття договору про публічні закупівлі, основні процедури публічних закупівель.

Договори у сфері державно-приватного партнерства.

Тема 4. Припинення та визнання недійсними господарських договорів. Зміна господарського зобов'язання

Підстави та порядок внесення змін до договору.

Підстави та порядок припинення договірних зобов'язань. Одностороння відмова від господарського зобов'язання (договору). Порядок та підстави розірвання господарського договору за законодавством України. Розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин.

Недійсність і неукладеність правочинів. Умови дійсності господарських договорів. Види недійсних правочинів. Окремі процесуальні аспекти розгляду спорів щодо недійсності правочинів. Наслідки недійсності правочинів.

Визнання недійсними господарських договорів на підставі ст. 208 ГК. Невідповідність волі та волевиявлення сторони правочину як підстава його недійсності. Інші підстави недійсності правочинів.

Тема 5. Виконання господарських договорів

Поняття виконання договірних зобов'язань та порядок виконання умов договору. Вимоги виконання господарського зобов'язання щодо суб'єкта, часу, місця, способу.

Заміна осіб у договірному зобов'язанні: відступлення права вимоги, переведення боргу. Випадки обмеження заміни осіб у договірному зобов'язанні.

Особливості виконання грошових зобов'язань. Валютне регулювання грошових розрахунків.

Правове регулювання безготівкових розрахунків у господарській діяльності та основні принципи їх організації. Види платіжних інструментів. Поняття та правове регулювання касових операцій та здійснення готівкових розрахунків. Використання реєстраторів розрахункових операцій суб'єктами господарської діяльності.

Окремі аспекти звільнення суб'єктів господарювання від відповідальності за неналежне виконання договірних зобов'язань.

Тема 6. Способи забезпечення виконання господарських договорів

Загальна характеристика способів забезпечення виконання договірних зобов'язань у сфері підприємництва (неустойка, порука, гарантія, завдаток, застава та притримання). Підстави виникнення правових засобів забезпечувального характеру. Інші способи забезпечення.

Змістовий модуль 2. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна в користування

Тема 7. Основні договори у сфері господарсько-торговельної діяльності

Підстави спеціального регулювання певних видів господарських відносин. Класифікація господарських відносин на галузі та види.

Поняття господарсько-торговельної діяльності та її правове регулювання. Поняття та види торгівлі. Організаційно-правові форми торгівлі. Особливості договорів купівлі-продажу у сфері господарювання.

Договір поставки: правове регулювання, сторони та істотні умови.

Договір контрактації сільськогосподарської продукції: поняття, сторони, зміст, правове регулювання. Особливості договору міни (бартеру) у сфері господарювання.

Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу: поняття, особливості правового становища сторін, зміст, система правового регулювання. Правила постачання окремих видів енергії: загальні положення.

Правове регулювання електронної комерції.

Приватизація державного та комунального майна в Україні: поняття, ознаки, правове регулювання. Суб'єкти приватизації та порядок визначення способу приватизації майна в Україні. Особливості укладення договору купівлі-продажу в процесі приватизації та його зміст. Відповідальність за невиконання й неналежне виконання приватизаційного договору.

Тема 8. Договори про передачу майна в користування

Поняття та зміст господарського договору оренди. Загальна характеристика прав та обов'язків сторін за договором оренди. Предмет договору оренди. Порядок визначення розміру та внесення орендної плати. Порядок передання майна в суборенду. Підстави для відмови від договору оренди та його розірвання.

Особливості оренди державного та комунального майна. Суб'єкти та предмет договору оренди державного та комунального майна. Порядок укладання договору оренди державного та комунального майна. Припинення договору оренди державного та комунального майна.

Договір лізингу: поняття, види. Особливості фінансового лізингу, права та обов'язки сторін договору, відповідальність за договором.

Поняття концесії та концесійної діяльності. Законодавство про концесійну діяльність. Суб'єкти і об'єкти концесійної діяльності. Поняття, істотні умови, порядок укладання концесійного договору.

Поняття комерційної концесії. Зміст та сфера застосування комерційної концесії. Види комерційної концесії. Поняття, зміст, різновиди договорів комерційної концесії. Права та обов'язки сторін договору комерційної концесії.

Змістовий модуль 3. Договори про виконання робіт. Договори про надання юридичних та фактичних послуг

Тема 9. Договори про виконання робіт

Поняття і види договорів про виконання робіт. Загальна характеристика цивільного договору підряду. Зміна та розірвання договору підряду.

Особливості договору підряду на капітальне будівництво. Правовий статус генерального замовника, підрядника і субпідрядника. Істотні умови договору будівельного підряду. Строки в договорі підряду (загальні і проміжні), наслідки порушення строків виконання робіт. Поняття кошторису та його види. Особливість передачі результатів робіт та порядок оформлення акту приймання-передачі в договорі будівельного підряду. Ризик випадкового знищення або пошкодження майна при виконанні будівельних робіт. Порядок і строки пред'явлення позовів у випадку виявлення недоліків в роботі.

Особливості договору підряду на проектні та пошукові роботи. Об'єкт та предмет договору. Виконання, передання та прийняття, оплата робіт за договором.

Тема 10. Договори про надання юридичних та фактичних послуг

Поняття комерційного посередництва як різновиду господарської діяльності. Ознаки комерційного посередництва. Види комерційного посередництва. Система нормативно-правових актів, що регулюють агентські відносини у сфері господарювання.

Поняття агентського договору. Сторони агентського договору. Зміст агентського договору. Виконання та припинення агентського договору.

Особливості договору комісії за законодавством України. Правовий статус комісіонера та комітента, їх права та обов'язки. Умови договору комісії та підстави для відступу від умов договору комісії при його виконанні.

Договір зберігання, його істотні умови та форма. Сторони в договорі зберігання. Строк і ціна в договорі зберігання. Відповідальність за порушення умов договору зберігання. Особливості договору складського зберігання. Договір складського зберігання зерна. Договір охорони майна: поняття, зміст, права й обов'язки сторін.

Тема 11. Транспортні договори в господарській діяльності

Транспортна система України. Транспортне законодавство. Поняття транспортних договорів та їхня класифікація.

Види перевезення вантажів, їх правове регулювання. Загальна характеристика сторін за договором перевезення вантажів. Істотні умови договору перевезення вантажів. Перевізні документи та їхні види. Відповідальність за порушення умов договору перевезення вантажів.

Інші види транспортних договорів: букінговий договір, договір чартеру (фрахтування). Договір мультимодального перевезення вантажів: поняття, сторони, їхні права й обов'язки.

Транспортні договори про надання інших видів транспортних послуг або комплексу послуг: загальна характеристика (договори буксирування, договір на експлуатацію залізничної під'їзної колії та договір на подання та прибирання вагонів, вузлова угода між фактичними перевізниками та володільцями мультимодальних терміналів).

Договір транспортного експедирування: правове регулювання, сторони та істотні умови. Порядок виконання договору транспортного експедирування.

Порядок вирішення спорів у сфері перевезень вантажів.

Змістовий модуль 4. Договори у сфері фінансової та зовнішньоекономічної діяльності. Зобов'язання про спільну діяльність

Тема 12. Договори у сфері фінансової діяльності

Поняття фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Види фінансових послуг, що надаються банками. Поняття та загальна характеристика договору позики. Істотні умови договору позики. Новація у відносинах позики. Відповідальність за порушення договору позики.

Договір позики та договір кредиту. Поняття та істотні умови договору кредиту. Співвідношення понять кредит і договір кредиту. Сторони договору кредиту, поняття фінансової установи та їх види. Порядок укладення кредитного договору у сфері господарювання. Поняття бюро кредитних історій. Права та обов'язки сторін за договором кредиту. Способи забезпечення виконання зобов'язань за договором кредиту.

Банківський вклад та його види. Права та обов'язки сторін за договором банківського вкладу (депозиту). Відповідальність сторін за порушення умов договору банківського вкладу. Договір факторингу: поняття, сторони, істотні умови, права й обов'язки сторін.

Поняття, види та учасники страхової діяльності. Законодавство про страхову діяльність. Правила страхування. Договір страхування: поняття, істотні умови, підстави припинення. Види договору страхування.

Тема 13. Зобов'язання про спільну діяльність

Засновницький договір і корпоративні договори

Договори про спільну діяльність. Склад майна і порядок здійснення внесків учасниками спільної діяльності. Особливості управління спільною діяльністю. Поняття й основні характеристики договору простого товариства.

Засновницький договір: поняття, зміст, форма, види, функції, властивості. Права та обов'язки сторін за засновницьким договором. Форма та зміст договору про створення юридичної особи. Договір про створення сімейного фермерського господарства.

Корпоративні договори: поняття, зміст, предмет, ознаки. Акціонерні угоди як різновид корпоративних договорів: поняття, зміст, особливості.

Тема 14. Правочини щодо фінансових інструментів, деривативні контракти та біржові договори

Поняття, особливості деривативних контрактів. Базовий актив і показник деривативного контракту. Функції деривативів в економіці. Класифікація деривативних контрактів (за типом базового активу та/або базового показника та ін.).

Поняття організованого ринку капіталу, регульованого ринку (організованого ринку), організованого торговельного майданчика, багатостороннього торговельного майданчика. Поняття клірингу за деривативними контрактами та правочинами щодо інших фінансових інструментів. Укладення та окремі правила виконання деривативних контрактів.

Поняття, укладення та виконання правочинів щодо фінансових інструментів.

Поняття товарної біржі, біржового договору та біржового товару, товарного деривативного контракту за чинним законодавством. Договори на товарних організованих ринках (товарних біржах): поняття, ознаки, особливості укладення. Порядок допуску товарів до біржових торгів. Організація торгівлі продукцією на товарних біржах.

Тема 15. Правове регулювання договірних відносин у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Поняття й ознаки зовнішньоекономічної діяльності. Поняття і правовий статус суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх види. Законодавство про зовнішньоекономічну діяльність. Режими зовнішньоекономічної діяльності.

Поняття та ознаки зовнішньоекономічного договору. Правове регулювання зовнішньоекономічних договорів. Правила ІНКОТЕРМС у системі правового регулювання зовнішньоекономічних договорів. Порядок застосування міжнародних договорів (конвенцій) при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Види зовнішньоекономічних договорів. Форма зовнішньоекономічного договору. Зміст зовнішньоекономічного договору.

Тематика семінарських занять

1. Поняття, предмет, метод, система і джерела господарського договірного права. Загальні положення про господарські договори.

2. Загальний та особливі порядки укладення господарських договорів. Припинення та визнання недійсними господарських договорів. Зміна господарського зобов'язання.

3. Виконання господарських договорів суб'єктами господарювання. Способи забезпечення виконання господарських договорів.

4. Основні договори у сфері господарсько-торговельної діяльності.

5. Договори про передачу майна в користування.

6. Договори про виконання робіт.

7. Договори про надання юридичних та фактичних послуг.

8. Транспортні договори в господарській діяльності.

9. Договори у сфері фінансової діяльності.

10. Зобов'язання про спільну діяльність. Засновницький договір і корпоративні договори.

Правочини щодо фінансових інструментів, деривативні контракти та біржові договори

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих питань в межах тем:

Поняття, предмет, метод, система і джерела господарського договірної права. Загальні положення про господарські договори.

Загальний та особливі порядки укладення господарських договорів. Припинення та визнання недійсними господарських договорів. Зміна господарського зобов'язання.

Виконання господарських договорів суб'єктами господарювання. Способи забезпечення виконання господарських договорів.

Основні договори у сфері господарсько-торговельної діяльності.

Договори про передачу майна в користування.

Договори про виконання робіт.

Договори про надання юридичних та фактичних послуг.

Транспортні договори в господарській діяльності.

Договори у сфері фінансової діяльності.

Зобов'язання про спільну діяльність. Засновницький договір і корпоративні договори. Правочини щодо фінансових інструментів, деривативні контракти та біржові договори.

8. Система оцінювання та вимоги

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання знань ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”», погодженого вченою радою НУ “Чернігівська політехніка” (протокол № 6 від 31.08.2020) та введеного в дію наказом ректора НУ “Чернігівська політехніка” від 31.08.2020 № 26.</p> <p>Система оцінювання знань з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. ЗВО може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 40% підсумкової оцінки на екзамені. Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен.</p> <p>Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, оцінювання результатів неформальної освіти, оцінювання виконаної самостійної роботи та написання контрольної роботи.</p> <p>Семестровий контроль по закінченню курсу проводиться у формі екзамену відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання екзамену формуються білети. Білети складаються з трьох питань. Два питання оцінюються максимум у 15 балів, третє питання – максимум у 10 балів. У 13-15 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 10-12 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 6-9 балів - ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить</p>
---	---

	<p>послідовно й логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-5 балів - ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів виставляється у разі, коли відповідь на питання є повністю неправильною.</p>
<p>Вимоги до КР</p>	<p>Підсумкова контрольна робота проводиться за результатом вивчення всіх змістових модулів. Вона може включати у себе теоретичні питання, а також практичні та тестові завдання. В завдання контрольної роботи можуть включатися питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, але які передбачені планом для самостійного вивчення. Про проведення підсумкової роботи здобувачі вищої освіти попереджаються не менш як за тиждень. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу для здобувачів вищої освіти денної форми навчання становить 10.</p> <p>Критерії оцінювання виконаної контрольної роботи:</p> <p>10-9 балів - відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач вищої освіти впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу. 8-6 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач вищої освіти допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі; має навички користування нормативним матеріалом. 5-4 бали здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки. 3-1 бали здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки. 0 балів передбачених для відповідного завдання – ставиться коли здобувач вищої освіти не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.</p> <p>Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість ознайомитись з власними роботами та завданнями для них,</p>

	і при необхідності оспорити результати контрольної роботи.
Семінарські (практичні) заняття	<p>Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття. Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання.</p> <p>Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: 5 балів - повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 4 бали - ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 3 бали - ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 2 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту, зв'язків терміно-понять та їх місця питанні, що вивчається. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання.</p> <p>Реферування наукової літератури полягає у самостійному опрацюванні ЗВО наукової літератури (як правило наукової статті), критичному огляді та короткому переказі її змісту, а також наведення найважливіших висновків.</p> <p>Оцінювання виконання реферування, індивідуальної роботи здійснюється на основі наступних критеріїв: оформлення роботи, уміння самостійно працювати з науковими джерелами та нормативно-правовими актами, чітко визначати актуальність досліджуваного питання, на основі проведеного аналізу формулювати власну позицію: - 4-5 балів – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані; - 4-3 бали – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані; - 3-2</p>

	<p><i>бал</i> – матеріал викладений недостатньо повно, індивідуальна робота не достатньо аргументована, обґрунтована та/або не стосується усіх поставлених завдань; - <i>1-0 балів</i> – викладений матеріал неповний, індивідуальна робота не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні. Максимальна кількість балів – 5 бали. Такий вид роботи кожен студент може виконати не більше одного разу за кожен змістовий модуль.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (<i>за семестр – 20 балів</i>), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.</p> <p>На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни. Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академічної заборгованості, що затверджуються деканом факультету за поданням відповідних кафедр.</p> <p>Результати ліквідації академічної заборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.</p>

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Поточний контроль знань студентів	
<i>Обов'язкові види робіт</i>	
Присутність на занятті	0 – 20
Усна відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання)	0...20
Реферування наукової літератури	0...10
<i>Вибіркові види робіт</i>	
Виконання вибіркового виду самостійної роботи (презентації PowerPoint, доповідь на наукову студентську конференцію тощо)	0-10

Усього поточний і проміжний модульний контроль	0-60
Підсумковий контроль знань студентів	
Семестровий контроль (екзамен)	0-40
Зважена семестрова оцінка	0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук і медіапроектор для демонстрації презентацій лекцій.

10. Політики курсу. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – E, 60 балів»), (за семестр – 20 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Загальні засади освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка» закріплені Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка, затв. Вченою радою від 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf> та Положенням про дистанційне навчання в Національному університеті «Чернігівська

політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-dystanczijne-navchannya.pdf>

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, тощо.

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету “Чернігівська політехніка” <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування з Університету; - позбавлення академічної стипендії.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

1. Мілаш В. С. Господарське право : навч. посіб. для підгот. до іспитів / В. С. Мілаш. – 8-ме вид., змін. – Харків : Право, 2024. – 400 с.
2. Мілаш В. С. Договірне право: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей університету; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 80 с.
3. Господарське право: навч. посібник / укл. А.А. Бутирський. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 144 с.
4. Договірне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 192 с.
5. Господарське право : підручник / О. П. Подцерковний, В. Г. Олюха, О. О. Квасніцька [та ін.] ; за ред. О. П. Подцерковного. 4-те вид., доп. і перероб. — Одеса: Фенікс, 2024. — 584 с.

6. Swegle P.A. Contract Drafting and Negotiation for Entrepreneurs and Business Professionals. – Business Law Seminar Group, LLC, 2018. – 148 p.

Інтернет-джерела.

1. Посилання на сторінку дисципліни в системі дистанційного навчання moodle. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=5410>

2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>